

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА

КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИК

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

УДК: 336.015(075.8)

ББК: 65.053 я 7

Наскрізна програма практик для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» / Укладачі Т.Г. Маренич, О.Г. Малій, Н.О. Бірченко. – Харків: ХНТУСГ, 2019. – 15 с.

Навчально-методичне видання розроблене з метою забезпечення студентів програмою навчальних та виробничих практик за фахом та методичними рекомендаціями щодо проходження практик за фахом, як невід’ємної складової професійної підготовки у ЗВО. У навчально-методичному виданні викладено необхідний для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» матеріал, що оптимізує та роз’яснює процес проходження практик під час навчання в університеті.

Рецензенти:

Плаксієнко В.Я. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку Полтавської державної аграрної академії;

Гаврись О.М. – кандидат економічних наук, професор, професор кафедри фінансів Національного технічного університету України (ХПІ)

Розглянуто на засіданні кафедри обліку та аудиту ХНТУСГ (протокол № 7 від 03.01.2019 р.)

Рекомендовано до друку науково-методичною радою навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту ХНТУСГ (протокол № 5 від 24.01.2019 р.)

© ХНТУСГ, 2019 р.

© Маренич Т.Г., 2019р.

Малій О.Г., 2019 р.

Бірченко Н.О., 2019 р.

ВСТУП

Практична підготовка до майбутньої професійної діяльності займає одне із центральних місць у навчальному процесі.

Мета практичної підготовки студентів: закріплення теоретичних знань, отриманих під час вивчення нормативних, а також професійно-орієнтованих дисциплін; набуття вмінь та навичок обробки економічної інформації та роботи зі звітністю підприємств; формування вмінь та навичок проведення економічного аналізу, застосування методів наукових досліджень для розв'язання економічних проблем, здійснення комплексних проектних розробок стосовно обраного об'єкта проходження практики; набуття певних умінь і навичок виконання професійних обов'язків фахівця з фінансів, банківської справи та страхування.

Завдання практичної підготовки: поглибити та закріпити знання із курсів загальнотеоретичної, загальноекономічної та спеціальної підготовки; ознайомитись із сучасними формами та методами організації і технологіями робіт працівників фінансових підрозділів на підприємствах різних форм господарювання та у фінансових установах; набути вмінь та навичок за такими напрямками майбутньої професійної діяльності, як застосування та вдосконалення економічних методів управління, аналіз, оцінка та прогноз ефективності виробничої, комерційної та фінансової роботи на підприємствах та їх підрозділах, комплексне дослідження фінансового стану об'єкта, оцінка внутрішніх виробничо-ресурсних можливостей зростання прибутковості, рентабельності та ліквідності, розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства.

Наскрізна програма підготовлена відповідно до навчального плану, відображає організацію і методичні рекомендації щодо проведення усіх видів практик як складової частини навчального процесу підготовки бакалаврів зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування».

1. ВИДИ, ТЕРМІНИ І ТРИВАЛІСТЬ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 072 «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»

Види практик, періоди проведення та їх обсяги визначаються освітньо-професійною програмою підготовки фахівців СВО «Бакалавр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та відображаються відповідно в навчальних планах і графіках навчального процесу (табл. 1).

Таблиця 1

Види, терміни і тривалість практичної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

№ з/п	Назва виду практики	Семестр	Тривалість практики		Форма контролю
			Тижні	Години	
Навчальні практики					
1.	Системи технологій	1	2	60	Залік
2.	Технології виробництва продукції с-г	1	1	30	Залік
3.	Вступ до фаху	2	3	90	Залік
Виробничі практики					
1.	Фінанси	3,4	6	180	Диф.залік
2.	Комплексна виробнича практика	5,6	6	180	Диф. Залік
Переддипломна практика					
	Переддипломна практика	7	2	60	Диф. Залік

Календарні періоди проведення практик на кожний навчальний рік визначаються графіком навчального процесу.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИК

2.1. Навчальна практика «Системи технологій»

Метою навчальної практики є формування у студентів знань з основ систем технологій, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції, основ аграрного підприємництва, економіки виробництва і переробки продукції рослинництва та тваринництва.

Студент повинен знати:

- технологію післязбиральної обробки зернової, технічної, плодоовочевої продукції;
- основні принципи зберігання продукції рослинництва - свіжої та переробленої;
- методики визначення якості: зернових різного цільового призначення, олійних, зернобобових, круп'яних;
- біологічні (фізіологічні) особливості кожної рослинницької продукції як об'єкта зберігання;
- особливості продукції рослинництва як об'єктів переробки;
- основи технологій переробки рослинницької продукції;
- особливості готової (переробленої) продукції як об'єктів зберігання.

2.2. Навчальна практика «Технології виробництва сільськогосподарської продукції»

Метою навчальної практики є набуття студентами практичних навичок з вивчення виробничих процесів на сільськогосподарських підприємствах; ознайомлення з технологією виробництва сільськогосподарської продукції.

Студент повинен знати:

- сучасні технології вирощування високих екологічно чистих урожаїв у різних ґрунтово-кліматичних зонах України;
- технологію заготівлі кормів, виробництва молока, яловичини, свинини, технологію відтворення стада,
- особливості переробки і зберігання продукції тваринництва.
- шляхи і способи покращання якості сільськогосподарської продукції;
- заходи щодо недопущення втрат урожаю під час збирання, транспортування та зберігання;
- способи скорочення затрат праці і засобів виробництва у процесі вирощування врожаю;
- розробляти заходи щодо поліпшення якості та зменшення втрат рослинницької та тваринницької продукції.

2.3. Навчальна практика «Вступ до фаху»

Мета практики — поглибити та систематизувати теоретичні знання студентів шляхом вирішення виробничо-ситуаційних завдань з різних загальнопрофесійних та спеціальних дисциплін, передбачених навчальним планом; ознайомити студентів зі специфікою майбутньої спеціальності.

Студент повинен знати:

- основи фінансового законодавства;
- методика роботи з науковою літературою;
- методи здійснення наукових досліджень;
- закріпити теоретичні знання, здобуті при вивченні фундаментальних дисциплін ;
- формувати практичні навички з користування бібліотечним фондом, навчальними планами, графіками навчального процесу, виконання самостійних робіт;
-

- формувати навички підготовки наукових доповідей.

2.4. Виробнича практика «Фінанси»

Мета виробничої практики – закріплення та поглиблення теоретичних знань з дисципліни, розвиток професійних якостей майбутнього фахівця, що дозволить студентам в майбутньому успішно здійснювати управлінську діяльність. В процесі навчальної практики ставляться завдання набути вмінь і професійних навиків спеціаліста з фінансів, банківської справи та страхування.

Завданнями практики є:

- вивчення організації фінансової діяльності установ і підприємств, де студенти проходять практику;
- закріплення та поглиблення теоретичних знань завдяки вивченню досвіду роботи підприємств та фінансових організацій;
- участь у підготовці матеріалів, спільно з фахівцями підрозділів фінансових і податкових служб, де студенти перебувають на практиці;
- збір, аналіз та обробка даних для виконання індивідуального завдання та формування звіту.

2.5. Виробнича практика «Комплексна виробнича практика»

Метою проходження практики є закріплення теоретичних знань у галузі фінансово-кредитних відносин, фінансового обліку; оволодіння навичками практичної роботи в фінансовій сфері, формування професійних умінь прийняття оптимальних управлінських рішень в умовах функціонування конкретного суб'єкта господарювання, виховання внутрішньої потреби постійного оновлення професійних знань і творчого їх застосування в практичній діяльності.

Завдання комплексної виробничої практики:

- вивчення організаційної структури суб'єкта підприємництва та з'ясування місця й значення в ній фінансового (обліково-фінансового) відділу;
- здобуття практичних навиків у складанні та опрацюванні первинних, зведених документів, облікових реєстрів, складання кореспонденції рахунків, фінансової звітності;
- оволодіння прийомами та методами аналізу основних фінансових показників діяльності суб'єкта підприємництва;
- ознайомлення з організацією фінансово-економічної роботи суб'єкта господарювання та набуття практичних навичок із неї;
- набуття необхідних навичок і освоєння методів складання фінансових планів;
- засвоєння методів і способів нарахування податків, зборів, соціальних внесків, процедури сплати та контролю за податковими платежами;
- набуття вмінь щодо комплексного дослідження фінансового стану об'єкта; оцінки його внутрішніх виробничо-ресурсних можливостей зростання прибутковості, рентабельності та ліквідності;
- розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності фінансової діяльності підприємств.

2.6. Переддипломна практика

Метою переддипломної практики виступає фахова та організаційно-економічна підготовка студентів для виконання бакалаврської дипломної роботи, а саме: ознайомлення студента з практичними аспектами виникнення та розвитку проблемної ситуації, яка є предметом дослідження; набуття практичних умінь та навичок оцінки процесу управління фінансовою діяльністю підприємства; проведення аналітичних фінансових розрахунків й

обґрунтування заходів щодо оптимізації процесу фінансового аналізу та управління на підприємствах згідно з предметною областю дослідження в бакалаврській дипломній роботі.

Завдання переддипломної практики:

- поглиблення знання суті питань, що досліджуються, на основі вивчення літературних джерел;

- закріплення теоретичних знань, оволодіння практичними навичками, технологією роботи з фаху на робочих місцях;

- збір необхідної управлінської інформації та аналіз основних фінансово-економічних показників розвитку підприємства;

- визначити місце підприємства в системі підприємств галузі згідно з показниками фінансового розвитку за предметною областю дослідження;

- здійснення оцінки ефективності фінансової політики та управлінської діяльності щодо формування та використання фінансових ресурсів підприємства;

- аналіз можливостей використання сучасних систем автоматизованої обробки економічної інформації для удосконалення бізнес-процесів на підприємстві, пов'язаних з його фінансовою діяльністю;

- розробка заходів оптимізації процесу управління фінансовою діяльністю на підприємствах за предметною областю дослідження відповідно до тематики бакалаврської дипломної роботи.

3. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

3.1. Навчальні практики

Після закінчення практики студенти подають на кафедру щоденники про проходження навчальної практики. Щоденник містить календарний план проходження практики, основні етапи виконання графіка практики та кількість годин, відведених на виконання завдань. Після подачі студентом на кафедру щоденники перевіряються та рецензуються викладачем-керівником практики, який висвітлює позитивні й негативні аспекти, загальну оцінку роботи студента. Результат заліку за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента за підписом викладача-керівника практики.

Під час проходження навчальної практики здобувач вищої освіти може отримати наступні бали: - відвідування – 15 балів; - ведення конспекту – 15 балів; - виконання індивідуального науково-дослідного завдання – 20 балів; - відповіді на теоретичні питання – 15 балів; - участь у засіданні круглого столу та відповіді на теоретичні питання – 35 балів.

Оцінка за навчальну практику включає: оцінку за проходження практики (виконання програми практики); оцінку за ведення щоденника, складання звіту; оцінку за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти (у разі необхідності).

3.2. Виробничі практики

Формою контролю проходження практики здобувачами вищої освіти є звіт. Звіт про проходження практики повинен бути виконаний на основі використання матеріалів досліджуваного підприємства (бази практики) та сучасної літератури, що зумовлює необхідність ретельного вивчення нових видань підручників, навчальних та практичних посібників, монографій

вітчизняних авторів тощо. Необхідний матеріал студент може взяти з відповідних науково-практичних та теоретичних журналів. З метою виявлення рівня оволодіння студентами вміннями та навичками за результатами проходження практики, передбачено усне опитування (метод контролю, в процесі якого викладач отримує можливість оцінки рівня засвоєння студентами основних положень проходження практики). Усне опитування (у формі захисту звіту) припускає змістовні, зв'язні відповіді студентів на питання, які відносяться до матеріалу, що вивчався в ході проходження практики, тому служить навчальним засобом розвитку мови, пам'яті, мислення студентів. Питання викладача для опитування, традиційно, є чіткими, зрозумілими, конкретними, мають прикладний характер (базуються на матеріалах досліджуваного підприємства – бази практики), охоплює основний матеріал програми практики.

Результати проходження здобувачем вищої освіти практики оцінюються за 100-бальною шкалою, 4-бальною шкалою і Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС). Чинні нормативні документи в сфері вищої освіти передбачають наступний варіант узгодження між зазначеними підходами до оцінювання та характеристику окремих позицій оцінювання (табл. 2).

Таблиця 2

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для диференційованого заліку з практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики

Оцінка за виробничу практику включає: оцінку за проходження практики (виконання програми практики); оцінку за оформлення результатів практики (звіту, щоденника й супровідних документів); оцінку роботи здобувача вищої освіти на практиці; оцінку засвоєння програми практики (за захист звіту). Діапазон розподілу балів оцінки виробничої практики з урахуванням змісту й оформлення звіту та щоденника, повноти заповнення супровідних документів, змісту відгуків керівників практики від бази практики й кафедри, процедури захисту, що дає змогу виявити обсяг практичних умінь і навичок, отриманих здобувачем вищої освіти під час проходження практики, сумлінність його ставлення до виконання програми практики, наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Розподіл балів оцінки за виробничу практику здобувача вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Параметр оцінки (рекомендований діапазон оцінки в балах)	Результат оцінювання
Проходження практики (виконання програми практики) (0-45)	
Оформлення результатів практики (звіту, щоденника, супровідних документів) (0-15)	
Оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці (0-10)	
Засвоєння програми практики (захист звіту) (0-30)	
Підсумкова оцінка: за 100-бальною шкалою за 4-бальною шкалою рейтинг ЄКТС	

Перелік параметрів оцінювання проходження практики та відповідний діапазон розподілу балів доводиться до відома здобувачів вищої освіти перед початком практики. У випадку, якщо після оцінювання виконання програми виробничої практики, оформлення її результатів та врахування оцінки роботи здобувача вищої освіти на практиці загальна оцінка становить менше 30 балів, здобувач вищої освіти не допускається до захисту звіту з виробничої практики. Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики без поважних причин, відраховується з ХНТУСГ.

3.3. Переддипломна практика

За результатами проходження практики студент складає звіт. Звіт з відповідним пакетом документів подається на рецензування керівнику від кафедри у встановлений у календарному графіку виконання бакалаврської дипломної роботи термін. Під час захисту звіту студенту потрібно продемонструвати здобуті знання і вміння застосувати їх під час відповідей на запитання. У процесі захисту визначається ступінь виконання індивідуального завдання на проходження переддипломної практики, пов'язаного з темою бакалаврської дипломної роботи, глибина та самостійність висвітлення його питань, рівень оволодіння студентом практичними навичками самостійної роботи. Також враховується характеристика студента, надана керівником практики від підприємства та зовнішня рецензія. Захист звітів про проходження переддипломної практики відбувається після перевірки його керівником, як правило, протягом трьох днів після завершення практики. За результатами перевірки та захисту звіту про проходження переддипломної практики керівник дипломної роботи складає рецензію на звіт. В рецензії керівника надається обґрунтована оцінка звіту студента про проходження переддипломної практики, зазначаються виявленні під час перевірки звіту недоліки та зауваження, надаються рекомендації щодо їх усунення при виконанні дипломної роботи. Формування загальної оцінки звіту про проходження переддипломної практики передбачає оцінювання змістовних та організаційних аспектів виконання звіту, а також якості його захисту. Загальна оцінка захисту звіту про проходження переддипломної практики визначається як сума балів, отриманих за кожним з передбачених критеріїв. Результати проходження практики оцінюються за 100-бальною шкалою, 4-бальною шкалою і Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС).

Зміст

ВСТУП	3
1. ВИДИ, ТЕРМІНИ І ТРИВАЛІСТЬ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 072 «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»	4
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИК	5
2.1. Навчальна практика «Системи технологій»	5
2.2 Навчальна практика «Технології виробництва сіськогосподарської продукції»	6
2.3 Навчальна практика «Вступ до фаху»	
2.4. Виробнича практика «Фінанси»	7
2.5. Виробнича практика «Комплексна виробнича практика»	7
2.6. Переддипломна практика	8
3. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ	10
3.1. Навчальні практики	10
3.2. Виробничі практики	11
3.3. Переддипломна практика	14

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**МАРЕНИЧ Тетяна Григорівна
МАЛІЙ Олена Григорівна
БІРЧЕНКО Наталія Олександрівна**

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИК

**для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»**

**Відповідальний за випуск – Т.Г. Маренич
Комп'ютерна верстка –**

Підписано до друку 25.01.2019 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 1
Наклад 100 прим.